

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปะศึกษา
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4"
สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปะศึกษาของ
ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4 ในด้าน
การเตรียมการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอน วัสดุ และสื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล
และการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่มีวุฒิทาง
ศิลปะศึกษา ซึ่งทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
เขตการศึกษา 4 ประจำปีการศึกษา 2533 จำนวน 212 โรงเรียน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งสิ้น 424 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออก
เป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจ
รายการ (Check List) และคำถามปลายเปิด (Open Ended)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพ ด้านการ สอนศิลปศึกษา เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยง และความ ตรง ความครอบคลุมของแบบสอบถาม ความถูกต้องของการใช้ภาษา และให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุง จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบใช้กับครู ประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรจริง จำนวน 20 คน และนำแบบสอบถามที่ได้มา ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมซองเปล่าติดตรา ไปรษณียากร เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ แบบสอบถามส่งไปทั้งสิ้น 424 ฉบับ ได้รับกลับคืน 366 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.32 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีทางสถิติ ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยัมเลขคณิต (\bar{X}) และ

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยัมเลขคณิต (\bar{X}) และ

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

แบบสอบถามตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มหาความถี่ ของจำนวนผู้ตอบ

แบบสอบถามในแต่ละด้าน

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เสนอใน
รูปตารางประกอบคำอธิบาย และความเรียง ซึ่งเรียงตามลำดับความถี่

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูโรงเรียนประถมศึกษาเป็นเพศชาย และเพศหญิงในอัตราใกล้เคียงกัน
คือ เป็นเพศชายร้อยละ 51 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 49 ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่
ร้อยละ 33 มีอายุระหว่าง 31-35 ปี รองลงมาคือร้อยละ 27 มีอายุระหว่าง 36-40 ปี
วุฒิการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 58 มีวุฒิปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
รองลงมาคือ ร้อยละ 21 มีวุฒิ ป.กศ. สูง พ.ม. หรือ เทียบเท่า ขนาดโรงเรียนที่กำลังสอน
ส่วนใหญ่ ร้อยละ 39 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง รองลงมาคือร้อยละ 26 เป็นโรงเรียนขนาด
เล็ก ระดับชั้นที่สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 28 เป็นระดับชั้นประถมปีที่ 5 รองลงมาคือ ร้อยละ 26
เป็นระดับชั้นประถมปีที่ 6 ประสบการณ์ในการสอนศิลปศึกษา ครูโรงเรียนประถมศึกษา
ส่วนใหญ่ร้อยละ 32 มีประสบการณ์ในการสอน 1-4 ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 25 มีประสบการณ์
ในการสอน 5-9 ปี ด้านประสบการณ์ในการรับการอบรม และสัมมนาเกี่ยวกับการสอน
ศิลปศึกษา พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 65 ไม่เคยได้รับการอบรม
และสัมมนา ส่วนครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการอบรม และสัมมนามีเพียงร้อยละ 35
ซึ่งส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 ได้รับจากศึกษานิเทศก์ รองลงมาคือ ร้อยละ 23 ได้รับจากกลุ่ม
โรงเรียน ด้านกลุ่มประสบการณ์ที่สอนส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 คือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
รองลงมาคือ ร้อยละ 35 เป็นกลุ่มทักษะ ด้านความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา
ส่วนใหญ่ร้อยละ 61 ต้องการความช่วยเหลือด้านวัสดุ และสื่อการสอน รองลงมาคือ ร้อยละ 61
ต้องการความช่วยเหลือด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอน สำหรับรูปแบบของการบริการและ
ความช่วยเหลือทางวิชาการเกี่ยวกับการสอน ที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการเป็นส่วนใหญ่
ร้อยละ 67 คือ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รองลงมาคือ ร้อยละ 55 คือ การสัมมนาเชิง
วิชาการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ของครู
โรงเรียนประถมศึกษา

๗

1. ด้านการเตรียมการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหา
เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการเตรียมการสอน อยู่ในระดับมาก
เกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่อง โครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษา พุทธศักราช 2521 ($\bar{X} = 3.30$)
การทำโครงการสอนระยะยาว ($\bar{X} = 3.27$) การทำโครงการสอนระยะสั้น ($\bar{X} = 3.44$)
การทำบันทึกการสอน ($\bar{X} = 3.36$) ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง
สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ที่ครูโรงเรียนประถมศึกษา
ประสบ ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา และกิจกรรมกับเวลา
ที่สอน ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ เรื่องความรู้และทักษะพื้นฐานทางศิลปะ ($\bar{X} = 4.29$)

2. ด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบ
ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอนอยู่
ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการนำเข้าสู่บทเรียน ($\bar{X} = 3.43$) เรื่องการสอน
วิชาศิลปศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ($\bar{X} = 3.44$) ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาใน
ระดับปานกลาง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาที่ครูโรงเรียน
ประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องการจูงใจให้นักเรียนแสดงออก
อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ เรื่องจิตวิทยาพัฒนาการทางศิลปะของ
นักเรียนในระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.25$)

3. ด้านวัสดุ และสื่อการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหา
เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวัสดุ และสื่อการสอนในระดับมาก
เกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการเก็บรักษาวัสดุ และสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.34$) ซึ่งครู
โรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพ
ด้านการสอนศิลปศึกษาที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ
เรื่องความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมาคือ เรื่องการประยุกต์
วัสดุท้องถิ่น วัสดุราคาถูก และวัสดุเหลือใช้ มาผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.13$)

4. ด้านการวัดผล และการประเมินผล ครูโรงเรียนประถมศึกษา
ประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านการวัดผล และการ
ประเมินผลในระดับมากทุกเรื่อง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพ ด้านการสอน

ศิลปศึกษา ที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องการ
สร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ วิธีการกำหนดระดับ
คะแนนในการวัดผลการเรียน ($\bar{X} = 4.10$)

5. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ครูโรงเรียนประถมศึกษา
ประสบ ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้
ของนักเรียนในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับวิชาศิลปศึกษา
($\bar{X} = 3.36$) ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง สำหรับปัญหา
เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาใน
ระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องการสร้างสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนแสดงออก
อย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ การจัดนิทรรศการทางศิลปะในระดับโรงเรียน
($\bar{X} = 4.10$)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

1. ด้านการเตรียมการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความต้องการ
การพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการเตรียมการสอน อยู่ในระดับมากเกือบทุก
เรื่อง ยกเว้น เรื่องโครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
($\bar{X} = 3.41$) การทำโครงการสอนระยะยาว ($\bar{X} = 3.32$) การทำโครงการสอนระยะสั้น
($\bar{X} = 3.53$) และการทำบันทึกการสอน ($\bar{X} = 3.40$) ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความ
ต้องการในระดับปานกลาง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา
ในด้านการเตรียมการสอนที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ
เรื่องความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมกับเวลาที่สอน ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมาคือ
ความรู้ และทักษะพื้นฐานทางศิลปะ ($\bar{X} = 4.30$)

2. ด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความ
ต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอน อยู่ใน
ระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการนำเข้าสู่บทเรียน ($\bar{X} = 3.46$) การสอนวิชาศิลปศึกษา
ให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ($\bar{X} = 3.47$) ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความต้องการในระดับปานกลาง
สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวิธีสอนและ เทคนิคการสอน

ที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องการจูงใจให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ เรื่องจิตวิทยา และพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.28$)

3. ด้านวัสดุ และสื่อการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวัสดุ และสื่อการสอนอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการเก็บรักษาวัสดุ และสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.48$) ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการในระดับปานกลาง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านวัสดุ และสื่อการสอนที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ การประยุกต์วัสดุท้องถิ่น วัสดุราคาถูก และวัสดุเหลือใช้มาผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.15$)

4. ด้านการวัดผล และประเมินผล ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการวัดผล และประเมินผล อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมาก เป็นอันดับหนึ่ง คือ การสร้างเครื่องมือวัดผล และประเมินผล ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมาคือ วิธีการกำหนดระดับคะแนนในการวัดผลการเรียน ($\bar{X} = 4.15$)

5. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.47$) ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับปานกลาง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ การจัดนิทรรศการทางศิลปะในระดับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.18$)

อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา

1. ด้านการเตรียมการสอน

เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่อง โครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษา พุทธศักราช 2521 การทำโครงการสอนระยะยาว การทำโครงการสอนระยะสั้น การทำบันทึกการสอน ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องความเหมาะสมของเนื้อหากับเวลาที่สอน รองลงมาคือ เรื่องความรู้ และทักษะพื้นฐานทางศิลปะ เมื่อพิจารณารวมทุกข้อปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา และกิจกรรมกับเวลาที่สอน ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมวิชาศิลปศึกษาซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในบางเนื้อหาและกิจกรรมมีการกำหนดเนื้อหาไว้มากแต่กำหนดเวลาให้น้อย บางเนื้อหายากซึ่งครูต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมมาก ทำให้ครูไม่สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพา ประถมกัญ (2525) พบว่า ปัญหาด้านการเรียนการสอน คือ ครูไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการสอนได้ครบถ้วน เนื่องจากเวลาไม่พอ ซึ่งสาเหตุอาจจะเนื่องมาจากเนื้อหาบางเรื่องในหลักสูตรไม่สัมพันธ์กับคาบเวลาที่สอน กิจกรรมที่เสนอแนะมาก เนื้อหามากแต่เวลาน้อย บางเนื้อหาแม้กำหนดเวลาให้น้อยบางอย่างครูไม่สามารถปฏิบัติได้ ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบคือ ปัญหาเรื่องความรู้ และทักษะพื้นฐานทางศิลปะ แม้ว่าครูที่สอนในระดับประถมศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นครูที่จบทางด้านศิลปศึกษาโดยตรง แต่ความรู้และทักษะถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา เพราะครูที่มีความรู้ และทักษะย่อมมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนกว่าผู้ที่มีความรู้และทักษะทางศิลปะน้อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนทั้งระบบ

2. ด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอน

เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอนในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการนำเข้าสู่บทเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับมาก เป็นอันดับหนึ่งคือ เรื่องการจูงใจให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รองลงมาคือ เรื่องจิตวิทยาพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เมื่อพิจารณาจากข้อปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอนอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจูงใจให้นักเรียนแสดงออกทางศิลปะ ปัญหาดังกล่าวอาจจะเกิดมาจากครูขาดความรู้เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม จากการสังเกตของผู้วิจัยในการไปสังเกตการสอนของครูในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันพบว่า การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในหลายโรงเรียนยังขาดความมีชีวิตชีวา นักเรียนมักจะทำงานให้เสร็จตามที่ครูกำหนดให้เสร็จตามเวลา ซึ่งไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายของการสอนศิลปศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศิลปศึกษาของนักเรียน สาเหตุประการหนึ่ง อาจจะเกิดจากครูมีความรู้ทางศิลปะค่อนข้างน้อย ไพโรจน์ รุจิวิจักขณ์ (2528) พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีเจตคติในระดับมาก แต่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาศิลปศึกษาค่อนข้างน้อย จะเห็นว่าแม้ครูจะมีเจตคติที่ดีต่อวิชาศิลปศึกษามากเพียงใดก็ตาม แต่ความรู้ทางด้านการสอนศิลปศึกษายังเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงคำ ชูชะคำ (2524) พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ และทัศนคติเพียงพอ แต่ยอมรับว่าสมรรถภาพด้านความรู้ และทักษะยังไม่เพียงพอที่จะสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมรรถภาพด้านความรู้ และทักษะในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง

3. ด้านวัสดุ และสื่อการสอน

เมื่อพิจารณารายชื่อปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวัสดุ และสื่อการสอนในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการเก็บรักษาวัสดุ และสื่อการสอน ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอน รองลงมาคือ การประยุกต์วัสดุท้องถิ่น วัสดุราคาถูก และวัสดุเหลือใช้มาผลิตสื่อการสอน เมื่อพิจารณาพร้อมทุกข้อ ปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านวัสดุ และสื่อการสอน ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนประถมศึกษายังขาดความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอน อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากครูโรงเรียนประถมศึกษา ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการผลิตสื่อการสอนสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปศึกษา อีกประการหนึ่งอาจจะเนื่องมาจากปัญหาในเรื่องการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ และการกำหนดหัวข้อในการอบรมสัมมนา จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญและการสนับสนุนด้านงบประมาณในการผลิตสื่อการสอนเฉพาะในกลุ่มวิชาทักษะเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะว่าในกลุ่มวิชาเหล่านี้สามารถเป็นตัวชี้ถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนได้ชัดเจนกว่ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งศิลปศึกษาเป็นรายวิชาหนึ่งซึ่งจัดไว้ในกลุ่มนี้ ส่วนการกำหนดหัวข้อในการอบรมสัมมนาส่วนใหญ่ เป็นการกำหนดหัวข้อกว้าง ๆ และมักจะเป็นความรู้ในการผลิตสื่อการสอนในกลุ่มทักษะเป็นส่วนใหญ่ เกี่ยวกับปัญหาด้านความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการสอน ยุพา ประถมภักดิ์ (2525) พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำ และใช้อุปกรณ์การสอน คือ ขาดงบประมาณ ไม่มีเวลา และไม่มีความสามารถจะทำอุปกรณ์ได้ และงานวิจัยของ กษมา สารสมุทร (2524) พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด เชียงราย ที่สอนใกล้ตัวจังหวัดมีสมรรถภาพด้านการผลิต และการใช้สื่อการสอน อยู่ในระดับต่ำหรือค่อนข้างมีปัญหา

4. ด้านการวัดผล และประเมินผล

เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการวัดผล และประเมินผล ในระดับมาก ทุกเรื่อง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดผล และประเมินผล รองลงมา คือ วิธีการกำหนดระดับคะแนนในการวัดผลการเรียน เมื่อพิจารณาทุกข้อปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการวัดผล และประเมินผลในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา ยังขาดความรู้และความเข้าใจ เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดผล และประเมินผลศิลปศึกษา ซึ่งอาจจะ มีสาเหตุมาจากครูโรงเรียนประถมศึกษา ยังขาดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และปรัชญาทางด้านศิลปศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิธีการในการสร้างเครื่องมือวัดผล และประเมินผล เพราะธรรมชาติของวิชาศิลปศึกษานั้นมีลักษณะเฉพาะตัว ครูจะต้องมีเข้าใจ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และปรัชญาการสอนศิลปศึกษาอย่างลึกซึ้ง สุลักษณ์ ศรีบุรี (2530) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ปัญหาประการหนึ่งเกิดจากครูในระดับประถมศึกษา ไม่ได้จบศิลปศึกษา โดยตรง ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลทางศิลปศึกษา อีกประการหนึ่ง ครูมักจะเน้นที่การสอน และการจัดกิจกรรมมากกว่าการให้ความสนใจเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผล สมปอง ภูวรางกูร (2524) พบว่า ครูเห็นด้วยกับระเบียบการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา แต่การปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว ครูยังปฏิบัติได้ในระดับน้อย ครูประสบปัญหา ระดับมากในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล แต่กลับได้รับการบริการเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลในระดับน้อย สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล บรรจง บุญการี (2532) พบว่า ปัญหาสำคัญคือ ครูขาดความรู้ ขาดหลักการในการวัดผลและประเมินผล รวมทั้งไม่สามารถประเมินผลงานได้ตามวิธีการที่ถูกต้อง

5. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง การจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับวิชาศิลปศึกษา ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาที่ครูโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ การสร้างสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระ รองลงมาคือ การจัดนิทรรศการทางศิลปะในระดับโรงเรียน เมื่อพิจารณาารวมทุกข้อปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ ยังประสบปัญหาในเรื่องการสร้างสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระ ในการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศนั้นถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ ในการทำกิจกรรมของนักเรียน ซึ่ง สแตนฟิลด์ (Stan Field, 1958) และ พิลล์ (Pille, 1973) ได้ให้ความเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ครูควรควรคำนึงถึงการจัดสภาพบรรยากาศ ในช่วงการปฏิบัติการ จัดหาและออกแบบบริเวณที่ว่างสำหรับการปฏิบัติงานให้เพียงพอ อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับประถม ผู้วิจัยในฐานะที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับได้ตั้งข้อสังเกตพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ยังไม่พร้อมและขาดแคลนในเรื่องอาคารสถานที่และจำนวนห้องเรียน ทำให้ไม่สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามที่ครูต้องการได้ ปัญหาอีกประการหนึ่งครูต้องทำการสอนหลายวิชา จึงไม่ค่อยมีเวลาในการจัดเตรียมสถานที่ อีกทั้งไม่สามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะมีความจำเป็นต้องใช้เนื้อที่ภายในห้องเรียน ให้คุ้มค่าที่สุด

ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา

1. ด้านการเตรียมการสอน

เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง

ยกเว้น เรื่องโครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 การทำโครงการสอนระยะยาว การทำโครงการสอนระยะสั้น และการทำบันทึกการสอน ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการในระดับปานกลาง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการเตรียมการสอนที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา และกิจกรรม กับเวลาที่สอน รองลงมาคือ ความรู้ และทักษะพื้นฐานทางศิลปศึกษา เมื่อพิจารณาพร้อมทุกข้อ ปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการการพัฒนาด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่าครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา กับเวลาที่สอน เพราะเนื้อหาที่สอนและกิจกรรมศิลปศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไปสัมพันธ์กับจำนวนคาบเวลาที่กำหนด ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้นการแก้ปัญหาควรจะเป็นการแก้เกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตร และการให้บริการด้านความรู้ และคำแนะนำแก่ครูในเรื่องของการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ให้ครูสามารถเลือกจัดกิจกรรม และเนื้อหาที่สัมพันธ์กับเวลาที่สอน เกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการเตรียมการสอน กษมา สารสมุทร (2524) พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย มีความต้องการในด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมาก

2. ด้านการสอน และเทคนิคการสอน

เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอน อยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการนำเข้าสู่บทเรียน การสอนศิลปศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการในระดับปานกลาง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอนที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องการจูงใจให้นักเรียน แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รองลงมาคือ จิตวิทยา และพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เมื่อพิจารณา

รวมทุกข้อ ปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอน ศิลปะศึกษา ในด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอนอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปะศึกษาในด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอนในเรื่องการจูงใจให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคนิคในการจูงใจให้นักเรียน แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดมุ่งหมายหลักอีกประการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา เพราะถ้าครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ ก็ไม่สามารถเข้าใจถึงวิธีการในการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนแสดงออกตามที่ต้องการได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ประเทิน มหาจันทร์ (2531) ได้ให้ความเห็นว่า ครู และผู้ปกครองต้องสร้างแรงจูงใจให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้พบเห็น ดังนั้น ครูไม่ควรกำหนดให้เด็กทำงานภายใต้กรอบที่จำกัด หรือที่เด็กไม่ได้ให้ความสนใจ และ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) ได้กล่าวเสริมว่า ครูควรให้เด็กสร้างสรรค์ด้วยความพยายามของตนเอง กล้าคิดกล้าทำ กษมา สารสมุทร (2524) พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนในด้านวิธีการ และเทคนิคการสอนอยู่ในระดับมาก

3. ด้านวัสดุ และสื่อการสอน

เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปะศึกษาในด้านวัสดุ และสื่อการสอน อยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการเก็บรักษาวัสดุ และสื่อการสอน ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการในระดับปานกลาง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปะศึกษา ในด้านวัสดุและสื่อการสอนที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมาก เป็นอันดับหนึ่ง คือ เรื่องความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอน รองลงมาคือ การประยุกต์วัสดุท้องถิ่น วัสดุราคาถูก และวัสดุเหลือใช้มาผลิตสื่อการสอน เมื่อพิจารณารวมทุกข้อ ปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปะศึกษาในด้านวัสดุ และสื่อการสอนอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านวัสดุ และสื่อการสอนในเรื่อง ความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอนในระดับมาก ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากครูขาดความรู้ และความเข้าใจในเรื่องความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการ สร้างแรงจูงใจให้แก่ักเรียน สามารถสื่อความหมายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น ความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอน จึงเป็นปัจจัยในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอน ที่ครูควรจะมีและควรได้รับความสนใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้บริการด้านความรู้ และ ทักษะในด้านนี้ เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้และทักษะมาผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองได้

นันทนา ชันศิริ (2518) พบว่า ผู้บริหารการศึกษามีความเห็นว่า ครูระดับประถมศึกษาที่ดี ควรมีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการสร้างอุปกรณ์การสอนง่าย ๆ ได้ นิภาพรรณ กุลติกล (2530) พบว่า ครูควรเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม ทันสมัย ถูกต้อง เหมาะสม เพียงพอกับ จำนวนนักเรียน และควรมีความสามารถในการผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง

4. ด้านการวัดผล และประเมินผล

เมื่อพิจารณารายชื่อ ปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความต้องการการ พัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการวัดผล และประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านการวัดผลและประเมินผล ที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ วิธีสร้างเครื่องมือวัดผล และประเมินผล รองลงมาคือ วิธีการกำหนดระดับคะแนนในการวัดผลการเรียน เมื่อพิจารณา รวมทุกข้อ ปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอน ศิลปศึกษาในด้านการวัดผล และประเมินผล อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มี ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านการวัดผลและประเมินผลใน เรื่องวิธีสร้างเครื่องมือวัดผล และประเมินผลในระดับมาก อาจจะมีสาเหตุมาจากครูโรงเรียน ประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องวิธีสร้างเครื่องมือวัดผล และ ประเมินผลวิชาศิลปศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นการประเมินความสำเร็จของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งตัวนักเรียน และ

ตัวครูเองรวมไปถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งระบบ ซึ่ง วอชเวค และ แรมเซ (Wachwiak and Ramsey, 1971) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลว่า ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคพื้นฐานเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผล ตลอดจนมีทักษะในการวัดผลและประเมินผล จากข้อสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ครูบางส่วนยังใช้วิธีวัดผลและประเมินผลโดยเน้นที่คุณภาพของผลงานเป็นเกณฑ์ มากกว่าการเน้นที่กระบวนการ และการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลที่ถูกต้อง ดังนั้น การให้บริการด้านความรู้ และคำแนะนำในรูปแบบของการจัดการฝึกอบรม และสัมมนาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลทางศิลปศึกษาน่าจะเป็นทางออกที่ดีสำหรับปัญหาดังกล่าว

5. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับศิลปศึกษา ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความต้องการในระดับปานกลาง สำหรับความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่งคือ เรื่องการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระ รองลงมาคือ การจัดการทรัพยากรทางศิลปะในระดับโรงเรียน เมื่อพิจารณาทุกข้อ ปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ มีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระอยู่ในระดับมาก อาจจะมีสาเหตุมาจากครูขาดความรู้ในการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกมีอิสระในการทำงานศิลปะ ซึ่งบรรยากาศภายในห้องเรียนอาจจะมีหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่ง เดอฟรานเชสโก (De Francesco, 1958) ได้ให้ความเห็นว่า ครูศิลปะควรยอมรับเกี่ยวกับการสร้างสภาพแวดล้อม การทำงาน

ของเด็ก และบรรยากาศในการเรียนรู้ภายในห้องทำงานศิลปะรวมไปถึงห้องเรียน ซึ่งประกอบด้วย ความเพียงพอของครุภัณฑ์ และที่ว่างภายในห้องปฏิบัติการ ความเพียงพอของสื่ออุปกรณ์ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั่วไปภายในห้องเรียน ครูควรสร้างบรรยากาศให้เด็กได้แสดงออก และสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างเสรี ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทางสติปัญญาและความรู้สึก เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องความรู้ และความเข้าใจในเรื่องการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ทางแก้ที่เป็นไปได้ก็คือ ควรให้บริการด้านความรู้และคำแนะนำในรูปแบบของการฝึกอบรม และการสัมมนาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ วิชาการกลุ่ม ศึกษานิเทศก์ หรือหน่วยงานอื่น ๆ อีกประการหนึ่งควรให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า จะเป็นส่วนผลักดันให้การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามที่ต้องการยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะทั่วไป จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 366 คน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะมาจำนวน 192 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามบางท่าน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาเพียงบางด้านเท่านั้น ซึ่งอาจจะสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 อาทิตย์ ควรจัดให้มีหนังสืออ่านประกอบตำราเกี่ยวกับศิลปะสำหรับครู และนักเรียน ตลอดจนให้ใบงานอย่างละเอียดในแต่ละเนื้อหา ควบคู่กับคู่มือครู ควรจัดการประชุมสัมมนาเชิงวิชาการ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเตรียมการสอนวิชาศิลปศึกษา อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ควรปรับปรุงวัสดุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา สภาพท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียน การปรับปรุงคู่มือครูเน้นรายละเอียดของเนื้อหา พร้อมเพิ่มขึ้นตอนรายละเอียดในการเตรียมการสอน และควรปรับปรุง ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และความเหมาะสมของเวลาในการเตรียมการสอน

2. ด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดการสัมมนาเชิงวิชาการ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนศิลปศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ควรให้นักเรียนได้เรียนโดยประสบการณ์ตรง

ตลอดจนการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ทางศิลปะ ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และอิสระ ควรส่งเสริมให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ แบบให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม ควรมีการนิเทศการสอน และให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เกี่ยวกับศิลปศึกษา ควรจัดหาตำราคู่มือเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา และควรเลือกวิธีสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับวัยพัฒนาการของเรียน และสภาพท้องถิ่น

3. ด้านวัสดุ และสื่อการสอน ครูโรงเรียนประถมศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีวัสดุ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอ มีคุณภาพสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน ควรจัดสัมมนาเชิงวิชาการ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวัสดุ และสื่อการสอน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ครู และนักเรียนควรจัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนล่วงหน้า ควรจัดให้มีสื่อการสอนที่เป็นสไลด์ หรือวีดีโอ เกี่ยวกับความรู้ทางศิลปะสำหรับครู และนักเรียน ควรจัดหาคู่มือ เกี่ยวกับขั้นตอนในการผลิตสื่อการสอน ควรมีการแนะนำเกี่ยวกับแหล่งวัสดุ และสื่อการสอนศิลปศึกษา และควรจัดทำหนังสือเสนอรูปแบบทางศิลปะ เพื่อให้ครูและนักเรียนใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม

4. ด้านการวัดผล และประเมินผล ครูโรงเรียนประถมศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดทำแบบวัดผล และประเมินผลมาตรฐานที่มีคุณภาพสอดคล้องกับจุดประสงค์แต่ละข้อ ควรมีการแจกเอกสาร คำแนะนำ และคู่มือเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผล ควรมีการสัมมนาเชิงวิชาการ และสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ครูควรมีการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคล ติดตามความก้าวหน้า และจัดอันดับคุณภาพผลงานเป็นระยะ ควรมีหลักเกณฑ์ในการวัดผลที่แน่นอนชัดเจน เน้นความคิดสร้างสรรค์เป็นหลัก ควรจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานทั้งก่อนและหลังเรียนหลาย ๆ แบบ ควรจัดทำให้เป็นแนวเดียวกันทั้งจังหวัด และเขตการศึกษา ควรให้มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปศึกษาเป็นผู้สร้างแบบสอบวัดผล และประเมินผลทางศิลปศึกษา และควรปรับปรุงเกี่ยวกับคำแนะนำในการวัดผลและประเมินผลในคู่มือครู ให้ละเอียดชัดเจน

5. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ครูโรงเรียนประถมศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดการประกวดวาดภาพ และจัดนิทรรศการผลงานทางศิลปะ ในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด และเขตการศึกษา ควรมีการรวบรวมผลงานทางศิลปะดีเด่น

จัดพิมพ์เป็นเล่มแจกไปตามโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเป็นแนวทาง ศูนย์วิชาการจังหวัด กลุ่มโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนควรมีหนังสือเกี่ยวกับศิลปะอย่างเพียงพอ สำหรับให้นักเรียนค้นคว้า ควรมีการบริการด้านข่าวสารทางศิลปะให้แก่ครู และนักเรียนอย่างทั่วถึง ควรมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่นักเรียนที่มีความสนใจในระดับจังหวัด และเขตการศึกษา ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางศิลปะอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก และควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการวิจารณ์ผลงานทางศิลปะ

6. ด้านอื่น ๆ ครูศิลปศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้มีการฝึกอบรมสัมมนาเชิงวิชาการ และสัมมนาเชิงปฏิบัติการในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับเขตการศึกษา ควรบรรจุครูซึ่งจบด้านศิลปศึกษาโดยตรงไปทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ควรให้การช่วยเหลือด้านงบประมาณในการจัดหาสื่อและวัสดุทางศิลปะ ควรปรับปรุงและพัฒนาด้านการสอนศิลปศึกษาอย่างเร่งด่วน ควรจัดให้มีห้องศิลปะเฉพาะชั้นในโรงเรียน ครูควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อวิชาศิลปศึกษาให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และควรให้การส่งเสริมด้านช่วยกำลังใจแก่ครูศิลปศึกษา

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

นอกจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4 แล้วผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดอบรม และการจัดสัมมนา ดังที่ได้เสนอมาแล้วข้างต้นนั้นเป็นเพียงแนวทางของการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนอย่างกว้าง ๆ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร วิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูที่มีประสบการณ์ทางด้านศิลปศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยวิธีการด้านการให้บริการด้านความรู้ทางด้านศิลปศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การจัดการฝึกอบรม การจัดสัมมนาเชิงวิชาการ การจัดสัมมนาเงินปฏิบัติการ ฯลฯ ซึ่งพิจารณาเห็นว่า เป็นวิธีการที่ให้ความรู้ และทักษะแก่ครูโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างดี และตรงกับความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ซึ่งเมื่อครูได้รับความรู้ และทักษะ จนสามารถพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา

โดยผ่านกระบวนการการให้บริการ และความช่วยเหลือทางด้านวิชาการดังกล่าว จึงเป็นที่คาดหวังได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4 สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในที่สุด สำหรับผู้บริหารในระดับสูงควรให้การสนับสนุนในด้านการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ จัดให้บริการ และความช่วยเหลือด้านวิชาการ และบุคลากรทางด้านศิลปศึกษามาให้ความรู้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาตามความจำเป็น และเหมาะสม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียน การสอนศิลปศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา

- ควรเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ความก้าวหน้าทาง วิชาการที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาสมรรถภาพด้าน การสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการสอนวิชาศิลปศึกษา
- ควรมีนิสัยรักการอ่าน และรู้จักใช้แหล่งวิชาการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด การจัดการนิทรรศการศิลป์ ข่าวสารทางศิลปะ ฯลฯ ให้เป็นประโยชน์ การจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษา
- ควรหาโอกาสในการเข้าร่วมในการจัดอบรม การจัดสัมมนา ที่หน่วยงาน ต่าง ๆ จัดขึ้น เพื่อพัฒนาความรู้ และประสบการณ์ด้านการสอนศิลปศึกษา
- ควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เพื่อจะได้มีเจตคติ ที่ดีต่อการนิเทศการสอน และการให้ความร่วมมือต่อศึกษานิเทศก์

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

- ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอน สามารถให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือแก่ครูได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง เช่น โครงสร้างของหลักสูตร การเตรียม การสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอน วัสดุ และสื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล ฯลฯ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ
- ควรจัดการอบรม การสัมมนาเชิงวิชาการ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับศิลปศึกษา ให้แก่ครูอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

- ควรให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษา เพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ควรสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู และให้การสนับสนุนครูได้เข้าร่วมการจัด อบรม การสัมมนาเชิงวิชาการ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทุกครั้งที่มีการจัดขึ้น

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

- ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการ สอนศิลปศึกษา ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในทุกระดับและทุกเขตการศึกษา
- ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการการพัฒนา สมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ของครูประถมศึกษา และครูในระดับอื่น ๆ
- ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพทั่ว ๆ ไป ของครูสอนศิลปศึกษาใน ระดับประถมศึกษา
- ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนประถมศึกษา กับระดับ อื่น ๆ ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย